A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített hatodik tanács)

2011. június 16. *

A T-185/06. sz. ügyben,

az **Air liquide, société anonyme pour l'étude et l'exploitation des procédés Georges Claude** (székhelye: Párizs [Franciaország], képviselik: R. Saint-Esteben, M. Pittie és P. Honoré ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: F. Arbault és O. Beynet, később: Bottka V., P. Van Nuffel és B. Gencarelli, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2006. május 3-án hozott C(2006) 1766 végleges bizottsági határozat (COMP/F/38.620 „hidrogén-peroxid és perborát"-ügy) felperest érintő részének részleges megsemmisítésére irányuló keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: francia.

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített hatodik tanács),

tagjai: V. Vadapalas, elnökként eljáró bíró (előadó), M. Prek, A. Dittrich, L. Truchot és K. O'Higgins bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. szeptember 2-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapjául szolgáló tényállás

1 A felperes Air liquide, SA pour l'étude et l'exploitation des procédés Georges Claude egy francia jog szerint létrejött társaság, amely a tényállás megvalósulása idején a hidrogén-peroxidot (a továbbiakban: HP) és nátrium-perborátot (a továbbiakban: NP) forgalmazó Chemoxal SA tőkéjének 100%-a felett rendelkezett.

2 2002 novemberében a Degussa AG tájékoztatta az Európai Bizottságot, hogy a HP és az NP piacán kartell áll fenn, és a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.) alkalmazását kérte.

3 A Degussa tárgyi bizonyítékokat nyújtott a Bizottság részére, amelyek alapján az utóbbi 2003. március 25-én és 26-án helyszíni vizsgálatokat folytathatott egyes vállalkozások helyiségeiben.

4 2005. január 26-án a Bizottság kifogásközlést küldött a felperesnek és az érintett vállalkozásoknak.

5 Az érintett vállalkozások meghallgatását követően a Bizottság a[z EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/F/38.620 „hidrogén-peroxid és perborát”-ügy) az Akzo Nobel NV-vel, az Akzo Nobel Chemicals Holding AB-val, az EKA Chemicals AB-val, a Degussával, az Edison SpA-val, az FMC Corp-pal, az FMC Foret SA-val, a Kemira Oyj-jal, a felperessel, a Chemoxallal, az SNIA SpA-val, a Caffaro Srl-lel, a Solvay SA-val, a Solvay Solexis SpA-val, a Total SA-val, az Elf Aquitaine SA-val és az Arkema SA-val szemben 2006. május 3-án meghozta a C(2006) 1766 végleges határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek összefoglalóját az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2006. december 13-án tették közzé (HL L 353., 54. o.). A felperes a megtámadott határozatot a Bizottság 2006. május 8-i levelével kapta kézhez.

A megtámadott határozat

6 A Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy annak címzettjei egységesen és folyamatosan megsértették az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikkét a HP és származéka, az NP tekintetében (a megtámadott határozat (2) preambulumbekezdése).

7 A megállapított jogsértés abból állt, hogy a versenytársak kereskedelmileg fontos és titkos piaci és vállalati információkat cseréltek ki, korlátozták és ellenőrizték a termelést, valamint a potenciális és tényleges kapacitást, elosztották egymás között a piaci részesedést és az ügyfeleket, valamint rögzítették és ellenőrizték a (cél)árakat.

8 A Bizottság megállapította a felperes és a Chemoxal „egyetemleges" felelősségét a jogsértésért (a megtámadott határozat (406) preambulumbekezdése).

9 Az [EK] 81. és az [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 25. cikke (1) bekezdésének b) pontját alkalmazva a Bizottság megállapította hogy szankcionálási joga elévült a felperes és a Chemoxal tekintetében, amelynek jogsértésben való részvétele több mint öt évvel az első vizsgálati intézkedéseket megelőzően megszűnt. A Bizottság mindemellett úgy vélte, hogy jogos érdeke fűződik a szóban forgó jogsértés megállapításához e társaságok tekintetében (a megtámadott határozat (366)–(369) preambulumbekezdése).

10 A megtámadott határozat 1. cikkének i) és j) pontja úgy rendelkezik, hogy a felperes és a Chemoxal megsértette az EK 81. cikk (1) bekezdését és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azzal, hogy 1995. május 12-től 1997. december 31-ig részt vett a jogsértésben.

11 A Bizottság a megtámadott határozat 2. cikkének f) pontjában a felperessel és a Chemoxallal szemben 0 euró bírságot szabott ki.

12 A megtámadott határozat 4. cikke tartalmazza a határozat címzettjeinek felsorolását, amelyek között a felperes is szerepel.

Az eljárás és a felek kérelmei

13 A felperes a Törvényszék Hivatalához 2006. július 17-én benyújtott keresetlevelével megindította a jelen keresetet.

14 Mivel módosult a Törvényszék tanácsainak összetétele, az előadó bírót a hatodik tanácsba osztották be, a felek meghallgatását követően a jelen ügyet a hatodik kibővített tanács elé utalták.

15 Mivel a kibővített tanács két tagja nem tudott részt venni a jelen ügy elbírálásában, a Törvényszék elnöke a tanács létszámának kiegészítése érdekében a Törvényszék eljárási szabályzata 32. cikkének 3. §-át alkalmazva két másik bírót jelölt ki.

16 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát. A felek előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszaikat a 2010. szeptember 2-án megtartott tárgyaláson hallgatták meg.

17 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkének i) pontját, amennyiben a Bizottság abban megállapította a jogsértésben való részvételét;

– következésképpen semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkének f) pontját és 4. cikkét a rá vonatkozó részben;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

18 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

19 Keresete alátámasztásául a felperes négy jogalapra hivatkozik, amelyek közül az első az EK 81. cikk megsértésén alapul azzal kapcsolatban, hogy a jogsértést a felperesnek tudták be a leányvállalat 100%-os ellenőrzésén alapuló vélelem alapján, a második a védelemhez való jog említett vélelem alkalmazásából adódó megsértésén, a harmadik az ugyanezen vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékok elutasításával kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértésén, a negyedik pedig a bekövetkezett elévülésre tekintettel a jogsértésben való részvételének megállapításához fűződő jogos érdek hiányán alapul.

Előzetes észrevételek

20 Mivel a felperes által hivatkozott első három jogalap lényegében a leányvállalata jogsértő magatartásáért való felelősségének megállapítása ellen irányul, előzetesen emlékeztetni kell az e tekintetben releváns ítélkezési gyakorlatra.

21 Az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az anyavállalatnak lehet betudni a leányvállalat magatartását, ha az – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az említett két jogi személy közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra (lásd a Bíróság C-97/08. P. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-8237. o.] 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

22 Hasonló esetben ugyanis az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és ily módon az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot (a fenti 21. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontja).

23 Abban a különös esetben, ha az anyavállalat rendelkezik az uniós versenyjog szabályaiba ütköző jogsértést elkövető leányvállalat tőkéjének 100%-ával, egyrészről ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolhat e leányvállalat magatartására, másrészről pedig fennáll azon megdönthető vélelem, amely szerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására (lásd a fenti 21. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

24 E körülmények között elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy valamely leányvállalatnak az anyavállalata az egyedüli tulajdonosa, ahhoz hogy arra következtethessen, hogy ez utóbbi meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat üzletpolitikájára. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a szóban forgó jogsértést illetően, kivéve, ha az e vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást követ (lásd ebben az értelemben a fenti 21. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

25 Annak értékelése érdekében, hogy a leányvállalat önálló módon határozza-e meg piaci magatartását, figyelembe kell venni az említett leányvállalat és az anyavállalat közötti valamennyi releváns gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatot, amelyek az adott esettől függően változhatnak, ezért nem képezhetik kimerítő felsorolás tárgyát (a fenti 21. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 74. pontja, lásd továbbá ebben az értelemben a Törvényszék T-112/05. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2007. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-5049. o.] 65. pontját).

26 A jelen ügyben a megtámadott határozat (370)–(379) preambulumbekezdésében a Bizottság emlékeztetett arra, hogy egy anyavállalat felelősnek tekinthető egy leányvállalat jogellenes magatartásáért, ha utóbbi nem önállóan határozza meg magatartását a piacon. A Bizottság pontosította, hogy jogosan vélelmezheti, hogy egy 100%-ban ellenőrzött leányvállalat alapvetően az anyavállalata által adott utasításokat hajtja végre, utóbbi ugyanakkor ellentétes bizonyítékkal megdöntheti a vélelmet.

27 A jogsértés felperesnek való betudásával kapcsolatban a Bizottság a megtámadott határozat (403) preambulumbekezdésében mindenekelőtt előadta, hogy a jogsértés időpontjában a felperes volt a Chemoxal egyedüli tulajdonosa, és az igazgatóság tagjainak kinevezésére vonatkozó jogkörrel rendelkezett, ami elegendő a leányvállalata magatartása feletti meghatározó befolyásának tényleges gyakorlására vonatkozó vélelem alkalmazásához.

28 A Bizottság a megtámadott határozat (404) preambulumbekezdésében utalt azokra az érvekre, amelyekkel a felperes vitatta ezt a betudást.

29 A megtámadott határozat (405) preambulumbekezdésében a Bizottság kijelentette, hogy a felperes által előadott érvekkel ellentétben a leányvállalat teljes tőkéjével való rendelkezésből egy olyan vélelem adódik, amely arra vonatkozó bizonyítékkal dönthető meg, hogy „a leányvállalat bizonyos fokú önállóságot élvez". Úgy vélte továbbá, hogy a felperes által felhozott érvek nem voltak elegendőek a vélelem megdöntéséhez,

utalva egyrészt arra, hogy a leányvállalat igazgatósága tagjainak kinevezésére vonatkozó jogköre bizonyítékul szolgált az utóbbi napi üzletvitelére gyakorolt meghatározó befolyás fennállására. Másrészt arra vonatkozó bizonyítékokra hivatkozott, hogy az érintett társaságokat harmadik felek egy vállalkozásnak tekintették: ilyen az Air Liquide nevének feltüntetése bizonyos, a kartellel kapcsolatos dokumentumokban, valamint az Air Liquide védjegy Chemoxal általi használata.

30 Végül a Bizottság a megtámadott határozat (406) preambulumbekezdésében kifejtette, hogy fenntartja a szóban forgó jogsértés felperesnek és leányvállalatának, a Chemoxalnak való betudására vonatkozó következtetését, mivel ezek a jogsértésben részt vevő ugyanazon vállalkozás részét képezik.

Az első és a második, a leányvállalat 100%-os ellenőrzéséhez kapcsolódó vélelem alkalmazását illetően az EK 81. cikk megsértésére és a felperes védelemhez való jogának megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

31 Az első jogalap keretében a felperes előadja, hogy azon tény, miszerint az anyavállalat rendelkezik a leányvállalat tőkéjének 100%-ával, önmagában nem teszi lehetővé annak vélelmezését, hogy az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol leányvállalatára, illetve a jogsértő magatartás utóbbinak való betudását. Elő kell terjeszteni legalább még egy, a leányvállalat önállóságának hiányát alátámasztó bizonyítékot. Azzal,

hogy a vélelem alkalmazása érdekében pusztán a leányvállalat tőkéjének 100%-ával való rendelkezésre hivatkozott, a Bizottság megsértette az EK 81. cikket.

32 Emellett a Bizottság által felhozott egyéb elemek, mint a Chemoxal igazgatósága tagjainak kinevezésére vonatkozó jogkör, és a felperes nevének Chemoxal általi használata (a megtámadott határozat (403) és (405) preambulumbekezdése), nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorol leányvállalatára. Különösen a Bizottság határozathozatali gyakorlatából kitűnik, hogy az anyavállalat kereskedelmi nevének leányvállalat általi használata nem bizonyítja, hogy ezek egy gazdasági egységet alkotnak. Mellesleg az ügy iratainak számos része a Chemoxalra, és nem a felperesre utal.

33 A második jogalap keretében a felperes előadja, hogy a szóban forgó vélelem alkalmazása a bizonyítási teher megfordulását és ezáltal védelemhez való jogának sérelmét eredményezte.

34 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

A Törvényszék álláspontja

35 A megtámadott határozat (403)–(406) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a leányvállalata jogsértő magatartásáért való felelősség felperesnek történő betudása a Chemoxal feletti meghatározó befolyás tényleges gyakorlásának megállapításán alapul, amely az e leányvállalat felett gyakorolt teljes ellenőrzéshez kapcsolódó vélelemből következik, amelyet a Bizottság szerint a felperes nem döntött meg.

36 A fenti 21–24. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság jogszerűen vélelmezhette, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorol a Chemoxalra, figyelembe véve a két társaságot egyesítő 100%-os ellenőrzésen alapuló, nem vitatott kapcsolatot.

37 E tekintetben mint hatástalanokat figyelmen kívül kell hagyni a felperesnek a megtámadott határozat (403) és (405) preambulumbekezdésében kifejtett, a Chemoxal igazgatósága tagjainak kinevezésére vonatkozó jogkörrel, valamint azon körülménynyel kapcsolatos elemekre vonatkozó érveit, miszerint a jogsértéssel érintett ágazatban utaltak a felperes nevére.

38 Mivel e tényezőkre a Bizottság inkább azon megállapításon felül hivatkozott, hogy a felperes ellenőrizte a Chemoxal tőkéjének 100%-át, relevanciájuk felperes által állított hiánya nem érinti a Bizottságnak a szóban forgó vélelem alkalmazására vonatkozó jogát.

39 Egyébként, mivel megállapítást nyert, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a felperes által ellentétes bizonyítékkal megdönthető vélelemre hivatkozott, a bizonyítási teher megfordulására – ami állítólagosan összeegyeztethetetlen a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvével – alapított jogalapot szintén figyelmen kívül kell hagyni.

40 A fentiekre tekintettel az első és második jogalapnak nem lehet helyt adni.

A harmadik, a szóban forgó vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékok elutasítását illetően az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

41 A felperes előadja, hogy a Bizottság megsértette indokolási kötelezettségét, mivel nem foglalt állást azon bizonyítékokkal kapcsolatban, amelyeket a Chemoxal felett gyakorolt 100%-os ellenőrzéséhez kapcsolódó vélelem megdöntése érdekében terjesztett elő.

42 A felperes megjegyzi, hogy a kifogásközlésre adott válaszában előterjesztette a Chemoxal strukturális és döntéshozatali önállóságára vonatkozó bizonyítékok összességét.

43 A megtámadott határozat (404) preambulumbekezdésében a Bizottság nem teljes körűen emlékeztetett ezen elemekre. Ezenkívül nem is válaszolt rájuk, és többek között annak megerősítésére szorítkozott, hogy „kívülről nézve egyértelmű volt, hogy [a felperes] ellenőrizte a Chemoxal tevékenységét", és „mind az ügyfelek, mind a versenytársak az »Air Liquid« vállalkozásra tettek utalást a [HP] ágazattal kapcsolatban" a (megtámadott határozat (405) preambulumbekezdése). Tehát a Bizottság egyetlen, a felperes által előterjesztett bizonyítékot sem vizsgált meg a megtámadott határozatban.

44 A felperes szerint a Bizottság nem orvosolhatja a megtámadott határozat indokolásának hiányosságát azzal, hogy a Törvényszék előtt további kiegészítő tényezőkre hivatkozik különösen azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy a Chemoxal az Oxysynthèse SA által gyártott termékeket forgalmazta. A megtámadott határozatban ugyanis a

Bizottság nem bizonyította, hogy a felperes ténylegesen ellenőrizte a felperes és az Atochem SA e közös vállalkozását, amelyet – a felperes részvételét illetően – a Chemoxal irányított.

45 A Bizottság által először az ellenkérelemben hivatkozott érvek megerősítik a megtámadott határozat ezzel kapcsolatos indokolásának hiányát.

46 A Bizottság válaszul előadja, hogy a szóban forgó vélelem alkalmazásával a Chemoxal önállóságának bizonyítása kizárólag a felperest terheli. A felperes által előterjesztett bizonyítékokkal kapcsolatban a Bizottság a megtámadott határozat (403)–(405) preambulumbekezdésében kellőképpen megindokolta, hogy a felperes ezt a vélelmet miért nem döntötte meg.

47 A Bizottságnak egyébként nem kell válaszolnia minden, a kifogásközlésre adott válaszban felhozott érvre. Elegendő, ha részletesen kifejti azon indokokat, amelyek igazolhatják a jogsértés érintett vállalkozásnak való betudhatóságát. Márpedig a felperes nem rója fel a Bizottságnak, hogy ezeket nem fejtette ki.

48 Mindent egybevetve a felperes által előterjesztett nagyon általános és konkrét bizonyítékokkal alá nem támasztott érvek semmi esetre sem alkalmasak a szóban forgó vélelem megdöntésére.

49 A felperes leányvállalatának állítólagos strukturális önállóságával kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az a tény, miszerint a Chemoxal vezetői nem tartoztak a felperes szervei közé, egyáltalán nem zárja ki, hogy utóbbi utasítást adott a leányvállalatának, és szigorúan ellenőrizte a magatartását. Egyébként, még ha a megtámadott határozat nem is utalt erre, a felperes által a kifogásközlésre adott válaszhoz csatolt

bizonyítékokból kitűnik, hogy a Chemoxal legalább egy igazgatója lemondása után a felperes egyik vezetőjévé vált.

50 Másodszor az a tény, hogy a Chemoxal elnök-vezérigazgatója széles jogkörrel rendelkezett, csak egy társaság elnökének szokásosan biztosított jogkörre utal, és egyáltalán nem bizonyítja a felperes leányvállalatának önállóságát.

51 Harmadszor az a tény, hogy a Chemoxal saját részlegekkel rendelkezett, egy jogi személyiséggel rendelkező szervezet egyszerű sajátossága. A felperes által előterjesztett bizonyítékokból egyébként kitűnik, hogy a Chemoxal az anyavállalat több részlegét is igénybe vette, valamint hogy székhelye a csoport székhelyével azonos épületben volt.

52 Negyedszer, a felperes arra alapított érvét illetően, hogy a Chemoxal kezelte a csoport többi leányvállalatában és különösen az Oxysynthèse-ben fennálló részesedéseket, a felperes elismerte, hogy közvetlenül ő is részt vett e részesedések kezelésében.

53 A Bizottság egyébként rámutatott, hogy a Chemoxal olyan HP-t forgalmazott, amelyet az Oxysynthèse gyártott – amely társaságot a felperes az Atochemmel együtt irányította – (a megtámadott határozat (42) és (52) preambulumbekezdése). Még ha ez az indok a megtámadott határozat jogsértés betudhatóságára vonatkozó részében nem is tűnik fel, mindazonáltal releváns lehet. Nehezen képzelhető el ugyanis, hogy a felperes egyáltalán nem gyakorolt ellenőrzést a Chemoxal felett, amely a csoport egy másik, együttesen irányított leányvállalatának termékét forgalmazta.]

54 A felperes leányvállalatának állítólagos döntéshozatali önállóságát illetően, először is a felperes nem nyújtott be a Chemoxal állítólagos önállóságára vonatkozó bizonyítékokat az árak tekintetében. A Chemoxal vezérigazgatójának jogköreivel kapcsolatban a felperes benyújtott egy rövid levelet, amelyben előbbi röviden jelezte, hogy belegyezik egy árba, amely egyáltalán nem bizonyítja, hogy egyedül döntött az árpolitikáról. Az egyéb bizonyítékok pedig csak az ügyfeleknél tett látogatásokról készített jelentésekből állnak.

55 Másodszor, a Chemoxal stratégiai üzleti projektek fejlesztésében való állítólagos önállóságát csak a „HP »helyszíni« megoldására" vonatkozó projektre utalás támasztotta alá, amely Chemoxalnak adását egyébként más bizonyítékok nem támasztották alá. Emellett a keresetlevélhez csatolt bizonyítékokból kitűnik, hogy ezt a projektet a csoport által kifejlesztett technikák ihlették, és kezdeményezője az anyavállalattól érkezett.

56 Harmadszor, a költségvetés előkészítésére, az ügyfelekkel való kapcsolatok irányítására és az Európai Vegyipari Tanácsban (CEFIC) egyedül a Chemoxal munkavállalóinak részvételére vonatkozó érvek egyáltalán nem bizonyítják, hogy a felperes nem gyakorolt ténylegesen meghatározó befolyást leányvállalatára.

57 Ennélfogva, mivel a felperes által felhozott érvek egyáltalán nem alkalmasak a vélelem megdöntésére, a Bizottság nem volt köteles elutasításuk részletes indokainak kifejtésére. A Bizottság eleget tett indokolási kötelezettségének azzal, hogy részletesen kifejtette azokat az okokat, amelyek alapján a jogsértést a felperesnek tudta be.

58 A Bizottság gondosan megvizsgálta a felperes által felhozott érveket, és miután emlékeztetett ezekre (a megtámadott határozat (404) preambulumbekezdése), arra a következtetésre jutott, hogy nem elegendőek a vélelem megdöntéséhez (a megtámadott határozat (405) preambulumbekezdése). A felperes által felhozott érvek ugyanis rendkívül általánosak, és azokat semmilyen konkrét bizonyíték nem támasztotta alá.

59 Mivel ugyanis a szóban forgó vállalkozás kötelezettsége, hogy bizonyítékokat szolgáltasson leányvállalatának önállóságáról, abban az esetben, ha semmilyen bizonyítékot nem terjeszt elő, és megelégszik általános és nem alátámasztott, egyszerű nyilatkozatokkal, a Bizottság nem sérti meg indokolási kötelezettségét, ha megelégszik annak hangsúlyozásával, hogy az előterjesztett bizonyítékok nem elegendőek a vélelem megdöntéséhez.

60 Mindazonáltal a Bizottság szerint, még ha feltételezhető is, hogy nem magyarázta meg kellőképpen, hogy a felperes által a vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékok miért nem teszik lehetővé e cél elérését, ebből nem következik, hogy a megtámadott határozat nem kellően indokolt, mivel abban a Bizottság egyértelműen megjelölt két további bizonyítékot, amelyekből önmagukban arra lehet következtetni, hogy a Chemoxal és a felperes egy gazdasági egységet alkottak. Egyrészt a Chemoxal igazgatósága tagjainak felperest megillető kinevezési jogköréről, másrészt pedig azon tényről van szó, hogy „kívülről" az ügyfelek és a versenytársak a Chemoxal üzleti tevékenységére mint a felperesére tekintettek. Különösen, a Chemoxalra gyakran „Air Liquide-ként" utaltak a kartellel összefüggésben, és a Chemoxal üzleti tevékenységének ellátása során az Air Liquide nevet használta.

61 Emellett a megtámadott határozatban a Bizottság arra is utalt, hogy a Chemoxal olyan HP-t forgalmazott, amelyet az Oxysynthèse gyártott, amely társaságot a felperes az Atochemmel együtt irányította. Ezt a Bizottság releváns körülményként hangsúlyozta a jogsértés betudásának szempontjából a kifogásközlés 344. pontjában. Nehezen képzelhető el ugyanis, hogy a felperes egyáltalán nem ellenőrzött egy olyan társaságot,

amely az egyik általa ténylegesen együtt ellenőrzött leányvállalatának termékét forgalmazta.

62 Végül másodlagosan a Bizottság előadta, hogy a jelen ügyben még az indokolás hiányosságának esetleges megállapítása sem eredményezheti a megtámadott határozat megsemmisítését, mivel a felperes által szolgáltatott bizonyítékok pusztán általános állítások, és semmiképpen nem minősülnek olyan bizonyítékoknak, amelyek alkalmasak a szóban forgó vélelem megdöntésére.

A Törvényszék álláspontja

63 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikkben előírt indokolást mindig hozzá kell igazítani a szóban forgó jogi aktus természetéhez, és abban világosan és egyértelműen ki kell fejteni az aktust megalkotó intézmény érvelését, amelynek segítségével az érdekeltek megismerhetik a meghozott intézkedés indokait, és az illetékes bíróság felülvizsgálatot gyakorolhat. Nem szükséges, hogy az indokolás valamennyi jelentőséggel bíró tény- és jogkérdésre külön kitérjen, mivel azt, hogy valamely aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nem pusztán az aktus szövegére figyelemmel kell megítélni, hanem az összefüggéseire, valamint az érintett tárgyra vonatkozó jogszabályok összességére való tekintettel is (lásd a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

64 A Bizottság nem köteles állást foglalni az érintettek által előtte felhozott összes érvvel kapcsolatosan, és elegendő a határozat tartalma tekintetében alapvető jelentőséggel bíró tényállást és jogi megfontolásokat ismertetnie. Különösen, a Bizottságnak nem kell állást foglalnia a nyilvánvalóan a tárgyon kívül eső, lényegtelen vagy egyértelműen másodlagos jelentőségű kérdésekben (a Törvényszék T-349/03. sz., Corsica Ferries

France kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., II-2197. o.] 64. pontja, lásd továbbá ebben az értelemben a fenti 63. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 64. pontját).

65 Amennyiben – a jelen ügyhöz hasonlóan – az EK 81. cikk alkalmazásában hozott határozat több címzetthez szól, és a jogsértés betudhatóságának kérdését veti fel, e határozatnak megfelelő indokolást kell tartalmaznia a címzettek mindegyikére, és különösen azokra nézve, amelyeknek a határozat értelmében e jogsértés terhét viselniük kell. Ekképpen a leányvállalata jogsértő magatartásáért felelősnek talált anyavállat tekintetében egy ilyen határozatnak részletesen ki kell fejtenie azon indokokat, amelyek igazolhatják a jogsértés e társaságnak való betudhatóságát (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-327/94. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1373. o.] 78–80. pontját).

66 A jelen ügyben a felperes előadja, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság hiányosan indokolta meg felelősségének megállapítását, különösen mivel nem fejtette ki a Chemoxal tőkéjének teljes ellenőrzéséből adódó vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékok elutasításának indokait.

67 Meg kell jegyezni, hogy az ügy irataiból kitűnik, hogy a felperes a kifogásközlésre adott válaszában külön érvelést terjesztett elő a Chemoxal önállóságának bizonyítása érdekében, és a következő tényezőkre utalt:

– először, a Chemoxal strukturális önállóságát illetően, eltérően attól, ami néhány más érintett vállalkozás esetén megállapítható, a Chemoxal egyik igazgatója sem

volt a felperes igazgatótanácsának vagy e társaság szerveinek tagja, amit a bérkifizetésekről készített kimutatások Bizottsághoz benyújtott példányai, valamint a 2004. március 18-i tájékoztatáskérésre válaszul szolgáltatott bizonyítékok is igazolnak, ugyanis a Chemoxal egyik vezetője vagy munkavállalója sem volt párhuzamosan a felperes munkavállalója is;

– a Chemoxal igazgatóságának 1995. május 12-i és október 25-i, a Bizottsághoz benyújtott jegyzőkönyveiből kitűnik, hogy elnök-vezérigazgatójának megbízatása korlátlan volt, mivel „a jogi korlátok között a legszélesebb jogosítványokkal rendelkezett annak érdekében, hogy a [Chemoxal] nevében bármely esetben eljárhasson", és hogy vezérigazgatója széles körben meghatározott jogkörökkel rendelkezett; a Chemoxal vezérigazgatójának egyik, a jogsértés időszakával egyidejű körlevele szerint felelőssége kiterjedt a logisztikára vonatkozó politika meghatározására és az általános üzletpolitika végrehajtására az egyik kereskedelmi igazgató ázsiai kiküldetése során;

– a Chemoxal saját részlegekkel rendelkezett, vagyis egy kereskedelmi részleggel, egy marketingrészleggel, egy humánerőforrás-részleggel, egy informatikai részleggel és a könyvelési részleggel, amely lehetővé tette számára, hogy teljesen egyedül irányítsa üzletpolitikáját, valamint rendelkezett egy elkülönítetten irányított kutatóközponttal, még ha ez a felperes kutatóközpontjával azonos helyiségekben is volt található; azon részlegeket illetően, mint többek között a jogi, adó- és „biztosítások"-részleg, amelyekkel a Chemoxal nem közvetlenül rendelkezett, a Chemoxal ellenszolgáltatás fejében vette igénybe az anyavállalat részlegeit; még ha a Chemoxal székhelyét a csoport székhelyével azonos épületekben létesítették is, helységeit bérelte az anyavállalattól, amit a Bizottsághoz benyújtott bérleti szerződés igazol;

– a Chemoxal önállóan kezelte a csoportnak a HP gyártó Oxysynthèse-ben és az Oxysynthèse Deutschland GmbH-ban meglévő részesedéseit; bár a felperes egy képviselője szintén tagja volt az Oxysynthèse igazgatóságának, a Chemoxalnak csak egyik képviselője vett részt e társaság irányító testületében és biztosította annak általános irányítását;

– a Chemoxal önállóan kezelte a csoportnak az adóügyi okokból jogilag a felperes-hez kapcsolt Chemoxal Chemie GmbH-ban meglévő részesedését; a Bizottság aktájához csatolt iratokból kitűnik, hogy az e leányvállalat igazgatóságában részt vevő képviselők valójában a Chemoxal munkavállalói;

– másodszor, ami a Chemoxal döntéshozatali önállóságát illeti, tevékenysége jelentősen távol állt a csoport ipari és orvosi gázokra összpontosító egyéb tevékenységeitől; a Chemoxal üzletpolitikájának meghatározását és megvalósítását kizárólag e társaság vezetésére bízták;

– az árakra vonatkozó irányelveket és főbb irányvonalakat kizárólag a Chemoxal vezetői határozták meg, mivel a meghatározott ügyfélnek ajánlott árra vonatkozó döntést a személyzet hozza meg a vezetői által gyakorolt kizárólagos ellenőrzés alatt, amit a Bizottságnak benyújtott belső levelek és az ügyfeleknél tett látogatásokról készített jelentések igazoltak;

– csak a Chemoxal személyzete kezdeményezte a nagy stratégiai üzleti projektek fejlesztését, amit a Chemoxal által 1996-ban kidolgozott és a csoport által egyéb termékekhez kifejlesztett technikák által ösztönzött, a HP „helyszíni” gyártásának

megoldására vonatkozó projekt igazol; ennek érdekében a Chemoxal átvette anyavállalatának egyik szakemberét, míg az anyavállalat egyébként nem vett részt ebben;

– a Chemoxal költségvetésének kidolgozása az igazgatósága feladata volt, amelyet vezérigazgatójának egy, a Bizottságnak benyújtott, a szóban forgó hatáskörök felosztásáról szóló körlevele igazol;

– a Chemoxal ügyfelekkel való kapcsolatait közvetlenül ő maga vagy helyi ügynökei biztosították, ahogy az a levelekből és az ügyfeleknél tett látogatásokról készült jelentésekből kitűnik;

– a Chemoxalt önálló társaságnak tekintették a CEFIC-kel való kapcsolatokat illetően, ami az utóbbi üléseiről készült, a Bizottság aktájában szereplő jegyzőkönyvekből is kitűnik;

– bár a Chemoxal az Air Liquide Chimie kereskedelmi nevet használta, ezt azon jogos cél érdekében tette, hogy részesüljön a nemzetközi csoport hírnevéből származó előnyből, amely körülmény nem érinti a hasonló cégnevet viselő anyavállalattal szembeni önállóságát; saját cégneve alatt készülnek – többek között – a Chemoxal üzleti dokumentumai;

– a szóban forgó kartell találkozóin részt vevő egyik személy sem volt a felperes munkavállalója, és a Bizottság aktájában semmilyen olyan utasításnak nincs nyoma, amit a felperes adott volna a Chemoxalnak.

68 A megtámadott határozat (404) preambulumbekezdésében a Bizottság összefoglalta a felperes által előterjesztett érvelést.

69 A megtámadott határozat (405) preambulumbekezdésében megerősítette továbbá, hogy a felperes által benyújtott bizonyítékok nem voltak elegendők a szóban forgó vélelem megdöntéséhez, utalva arra, hogy annak megállapítását, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt a Chemoxalra, megerősítik egyrészt a leányvállalata igazgatósága tagjainak kinevezésére vonatkozó jogköre, másrészt pedig az arra vonatkozó bizonyítékok, ahogy harmadik felek az érintett társaságokra tekintettek. Végül a megtámadott határozat (406) preambulumbekezdésében fenntartotta azon következtetését, amely szerint a felperes és a Chemoxal egyetlen vállalkozást alkot.

70 Rá kell mutatni, hogy ez az okfejtés nem tér ki a felperes érvelésére, hanem arra korlátozódik, hogy bizonyos, a felperes által leányvállalatára gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó kiegészítő tényezőkre utal. Következésképpen a megtámadott határozat fent hivatkozott indokai nem fejtik ki azokat az okokat, amelyek alapján a Bizottság úgy vélte, hogy a felperes által bemutatott tényezők nem elegendőek a szóban forgó vélelem megdöntésére.

71 Emellett úgy kell tekinteni, hogy bár a Bizottságnak nem kell állást foglalnia az érintett által felhozott összes tényezőt illetően, különösen, ha ezek nyilvánvalóan a tárgyon kívül esnek, lényegtelenek vagy egyértelműen másodlagos jelentőségűek (lásd a fenti 64. pontot), a jelen ügyben – a Bizottság állításával ellentétben – a felperes által hivatkozott tényezőket nem lehet jelentéktelennek tekinteni az Chemoxal önállóságának értékelése szempontjából.

72 A kifogásközlésre adott válaszában ugyanis a felperes a szóban forgó jogsértés időpontjában a közte és a Chemoxal között fennálló kapcsolatokat jellemző valamennyi

körülményről beszámolt, utalva többek között arra, hogy utóbbi tevékenysége a csoport egyéb tevékenységeihez képest sajátos volt, az érintett társaságok vezetői és személyzete összefonódásának hiányára, a leányvállalat vezetői jogkörének széleskörű meghatározására, arra hogy az üzleti tevékenységet illetően saját részlegekkel rendelkezett, valamint a stratégiai projektek kidolgozásában meglévő önállóságra.

73 A felperes által előterjesztett bizonyítékok nem puszta állításokra korlátozódtak, hanem konkrét, a kifogásközléshez mellékelt bizonyítékok sorát tartalmazták (lásd a fenti 67. pontot).

74 E körülmények között a Bizottságnak állást kellett volna foglalnia a felperes ellentétes érvelését illetően, megvizsgálva, hogy az érintett társaságok közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra vonatkozó releváns tényezők összességére tekintettel a felperes bizonyította-e, hogy leányvállalata önálló magatartást tanúsított a piacon.

75 A Bizottság azon kötelezettsége, hogy határozatát e tekintetben megindokolja, egyértelműen következik a szóban forgó vélelem megdönthető jellegéből, amelynek megdöntéséhez a felperesnek a közte és a leányvállalat közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatok összességére vonatkozó bizonyítékot kell nyújtania.

76 Az indokolás szóban forgó hiányát egyébként nem orvosolhatja a megtámadott határozat (405) preambulumbekezdésében kifejtett, a leányvállalat igazgatósága tagjainak kinevezésére vonatkozó jogkörre, valamint az érintett társaságok harmadik felek általi érzékelésére alapított tényezőkre való hivatkozás.

77 Ugyanis, bár az érintett társaságok közötti kapcsolatok értékelésekor e tényezők figyelembe vehetők, a rájuk történő hivatkozás nem kérdőjelezheti meg a felperes Chemoxal önállóságára vonatkozó érvelésének releváns jellegét, ennélfogva nem jelenthet elegendő indokot ezen érvelés elutasítására.

78 A Bizottságnak a felperes által gyakorolt befolyásra utaló egyéb bizonyítékok fennállására, vagyis arra vonatkozó érvével kapcsolatban, hogy a Chemoxal a felperes és az Atochem által együtt irányított Oxysynthèse által gyártott HP-t forgalmazott (a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdése), meg kell jegyezni, hogy a megtámadott határozatból nem tűnik ki, hogy a Bizottság erre a körülményre a felperes által a Chemoxalra gyakorolt meghatározó befolyás megállapításának indokaként hivatkozott. Egyébként az érintett társaságok közötti kapcsolatokra vonatkozó ezen további körülményre való egyszerű utalás semmiképpen nem orvosolhatja az indokolás hiányát a felperes által hivatkozott ellentétes érvelés elutasításával kapcsolatban.

79 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem foglalt részletesen állást a felperes által a Chemoxal tőkéjéből való részesedésén alapuló vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékokkal kapcsolatban, és ennélfogva nem indokolta a jog által megkövetelt módon a jogsértés felperesnek való betudhatóságát.

80 Annyiban, amennyiben a Bizottság ellenkérelmében előadja, hogy a felperes által hivatkozott ellentétes bizonyítékok semmiképpen nem voltak elegendőek a Chemoxal önállóságának bizonyításához, rá kell mutatni, hogy a megtámadott határozat indokaiból egyáltalán nem tűnik ki a Bizottság értékelése a szóban forgó tényezőkre vonatkozóan, ami kizárja a megtámadott határozat megalapozottságának ellenőrzését e tekintetben.

81 Emellett emlékeztetni kell arra, hogy az indokolást főszabály szerint ugyanakkor kell közölni az érintett féllel, amikor az őt hátrányosan érintő határozatot, az indokolás hiánya tehát nem hozható helyre azzal, hogy az érintett az eljárás során megismeri a határozat indokolását (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 463. pontja, és a Törvényszék T-25/04. sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3121. o.] 220. pontja).

82 Ennélfogva az indokolás szóban forgó hiánya az eljárás során nem orvosolható.

83 A fentiekre tekintettel az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot el kell fogadni, és a határozat felperest érintő részében helyt kell adni a megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló kérelemnek.

84 Következésképpen a negyedik jogalapról nem szükséges határozni.

A költségekről

85 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a értelmében a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a Bizottság pervesztes lett, a felperes kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített hatodik tanács)

a következőképpen határozott:

1) Az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2006. május 3-án hozott C(2006) 1766 végleges bizottsági határozatot (COMP/F/38.620 „hidrogén-peroxid és perborát”ügy) megsemmisíti annyiban, amennyiben az az Air Liquide, société anonyme pour l'étude et l'exploitation des procédés Georges Claude-ot érinti.

2) A Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.

Vadapalas Prek Dittrich

Truchot O'Higgins

Kihirdetve Luxembourgban, a 2011. június 16-i nyilvános ülésen.

Aláírások